

KİTAP

ÇOCUK-GENÇLİK

OKUMA!

Kafdağı'na bir bilet!

Mavisel YENER

Duyduk duymadık demeyin, masalların dediğini dinleyin: "Mademki var masallar/Çok çok eskiden beri/ Yanlış olamaz söyledikleri/ Elbet kazanacak iyiler sonunda/ Yenilecek her zalim ve her zorba/ Boşa gidecek fesat olanın çabası/ İyinin muradına ermesi de cabası" (s. 8)

Resimlerine bakmaya doymadığım, şiirmasallarını okumaya kanamadığım, çocuk ve yase-min kokan bir kitabı konuk etmek istiyorum bugün. Berber Pire Tellal Deve, çocuk edebiyatının pıriltılı kalemlerinden Gülsevin Kiral'ın, TÜDEM Yayınevi 2004 Çocuk Edebiyatı Yarışması'nda masal dalı mansiyon ödülünü almış yapıtı. Gülsevin Kiral'ın ilk yapıtlarını çocuk edebiyatımızın önemli dergilerinden Kırmızı Fare'de okumuştum. Sonrasında, "Abılamı Nereye Kacırdılar" adıyla yayımlanan (2006) dosyasıyla Bu Yayınevi 2005 Çocuk Edebiyatı Dedektif Romanı Yarışması'nda Birincilik Ödülü'nü, Çocuk ve Gençlik Yayınları Demeği'nin (ÇGYD) 2006 Sulhi Dölek Ödülü'nü almış üretken bir yazar. Berber Pire Tellal Deve'de masal seven

herkes için yazılmış on şiirmasal var: Evvel Zaman İçinde; Kalbur Saman İçinde; Bizim Deve Tellal Deve; Bizim Pire Berber Pire; Anam Düştü Beşikten; Az Gittim Uz Gittim; Kafdağı; Masal Masal Maliki; Onlar Ermiş Muradına, Biz Çıkalım Kerevetine; Gökten Düşmüş Üç Elma.

Masalların anlatı varsılığını ortaya koyan şiirlerde masal dili ve anlatımı kullanılmış. Anadil öğretiminde masalların işlevini sıklıkla vurguluyoruz; Berber Pire Tellal Deve, bu işlevi yerine getirebilecek iyi bir örnek. Kitabın "öğretmek" gibi bir amacı yok elbette, ama şiirlerde geçen deyim ve öğretilmeler eğlenceli bir öğrenmenin yolunu açıyor. Sözle kurulmuş birer sanat eseri olan tekerlemeler, kimi zaman şiirmasaların girişinde kimi zaman bitimlerinde, bazen de şiirmasalla iç içe görülüyor. Bazı tekerlemeler

kendi başına bir masal zaten. Pertev Naili Boratav'ın ilginç çalışmalarından biri olan, ilkin

Fransa'da yayımlanan "Tekerleme" isimli kitabında sunduğu folklor değerlerimizle bu kitapta yeniden karşılaşmak çok hoştu doğrusu.

Kitaplarında mizah öğesini her zaman kullanan Gülsevin Kiral'ın, şiirmasallarında da karşılaşıyoruz mizahla: "Bir türlü bulamadım Kafdağı'nı/ Rastlamadım, ne oraya gidip gelene/ Ne de bir gün tur düzenleyene/ Kafdağı, uygun fiyatla beş gün dört gece! / Öğretmenlerim de yanılmamadılar sorumu / Dediler. Daha sonra işleyeceğiz bu konuyu/ Çekildi uzaydan dünyanın fotoğrafı / Artık keşfedecek başka yer kalmadı / Peki ama, nerede bu Kafdağı?"

Bir yandan geleneksel masallar yeniden anlatılırken öte yandan, çocuk okurun her zaman ilgi gösterdiği, mizah türünü oluşturan tüm öğelerden yararlanılmış. Örneğin, "Kalbur Saman İçinde" isimli şiirmasalda Nasreddin Hoca'nın matematiksel düzeni bozan komiklikleri, Kiral'ın matrak sözcükleriyle buluşunca ortaya nefis bir anlatı çıkıyor. Yazar, komik olanı ortaya çıkaran en önemli öğelerden birinin abartma olduğunu unutmuyor. Söz komiği, bütün şiirmasalarda dil ustalığı ile kullanılmış. "Evvvel zaman içinde, çok çok eskilerde/Daha kalbur asılıyken yerli yerinde/ Oldu olanlar Nasreddin Hoca'nın köyünde/ Köyün ağası pek kelli felli, davetleri önemli/ Haber saldı bir gün köye/ Kalburüstü insanlar cumaya davetlim, diye/ Nasreddin Hoca'nın hanımını aldı bir telaş/ İlle de gitmeli Hoca davete/ Yoksa ne der elâleme/ Yalnız, dedi kendi kendine/ Nasıl olacak bu iş? / Hoca iyice göbeklendi şu günlerde/ Kalbur kırılır/ Nasıl dursun üstünde/ En iyisi kalburu saklamak/ Böylece sınavı atlatmak/ Kaptı kalburu Hoca'nın hanımı, Soktu samanın içine..." Masalın sonunda Hoca

"kalburüstü" nün ne demek olduğunu kansına anlatır ama kalburüstü görünmenin ipucunu vermeyi de unutmaz. Kitaptaki masalşiirlerin tümünde, toplumsal eleştiri bağlamında, çocuk okuru düşündürcek pek çok ileti de saklı.

Yazar, Keloğlan, Kırkharamiler gibi geleneksel masalların yanına 21.yy çocuğunu ustalıkla oturtmuş. Çocuğun dilinden anlatılmış "Kafdağı" isimli bölüm bir şiiröykü. "Yok yok, gözüm yok sultanın kızında/ Benim gözüm bizim sınıftaki Aslı'da/ Her sabah dilerim, gelmesin Fatma/ Ben oturayım Aslı'nın yanına/ Boyadığım kalpleri gizlice koydum çantasına/ Oysa Aslı bir kerecik bile bakmadı bana" (s. 84). Bu öykünün sonunda neler oldu dersiniz? Onu da okuyanlar öğrensin...

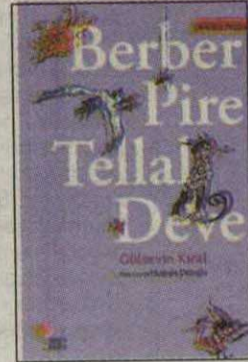
Berber Pire Tellal Deve, Mustafa Delioğlu'nun metinleri bütünleyen, duyarlı çizgileriyle güzellenmiş. Kitabın tasarımını da kutlamak gerek. Kâğıt ve baskı kalitesi çocuk okurda "kitaba dokunma" duygusunu harekete geçirecek nitelikte. İlginç bir yan, kitapta hiç tırnak işareti olmaması. Bu işareti kullanmak yerine tırnak içi tümceler farklı bir renkle basılmış. Böylece şiirler noktalama işaretine boğulmadan çocuk okura ulaşmış. Gülsevin Kiral'ın yanı sıra, kitabın editörlüğünü üstlenen Mine Soysal'ı, Günışığı Kitaplığı'nı ve sayfa tasarımını başarıyla yapan Suzan Aral'ı yürekten kutluyorum.

Kitabın ithaf yazısındaki "Masallara, Bugüne Taşyanlara, Paylaşanlara..." cümleleri, geleneksel halk hikayelerimizi ve masallarımızı derleyen isimlere yönelik bir teşekkür. Eflatun Cem Güney, Oğuz Tansel, Naki Tezel, Pertev Naili Boratav, Tahir Alangu, İ. Zeki Burdurulu, Edip Uysal, Oğuz Tansel, Mustafa Ruhi Şirin, Hasan Latif Sarıyüce, Turan Yüksel "bugüne taşyanlar" arasındaydı her zaman. Kafdağı'nın biletleri onların cebinde miydi yoksa? Kitabın yapıtlarını çevirdiğçe, elleri üzerinde geziniyor sanki hepsinin... Belki de o yüzden çocuk

ve yase-min kokuyor kitap... Masalların sonunda üç elma düşer ya, gökten düşsün üç elma; biri masallara, biri bugüne taşyanlara, biri de paylaşanlara...

www.maviselyener.com

*Berber Pire Tellal Deve, Gülsevin Kiral, Resimleyen: Mustafa Delioğlu, Günışığı Kitaplığı, 118 s, Ağustos 2008 (7+ yaş)

Hazırlayanlar: Nilay Yılmaz, Aytül Akal, Mavisel Yener, Çiğdem Gündeş, Mustafa Delioğlu.